

ligt. 54—56 **bru** tämligen säkert. Därefter finnes plats för en runa eller två, men inga säkra spår av dem finnas kvar. **pa** (*Bautil*) synes möjligt. 62 **h** är säkert. 65 **i** är icke stunget. 72 **g** är säkert stunget. I mitten av 77 **u** en fördjupning, ej huggen. Intet skiljetecken efter 77 **u**. Det följande ända till inskriftens slut är fullt klart.

Hadorph o. Helgonius: 1—7 **ikiauon**, 8—10 **lit**, 12 **a**, 20—24 **paisa**, 41 **n**, 42—61 **auk** × **affir** × **ikui** × **bropa** **sin**, 62 **n** (med bst endast t. v.), 72 **k**, 76—77 **mik** (med upp- och nedvänt **k**). — Dybeck: 1—24 saknas; 29 upp- och nedvänt **f**; 42—57 saknas; 58 **a**, 62 **h**, 72 **k**, 76—77 **mi** - (*miu*?); 109 **r** saknas. — Brate: 1—7 »är alldeles oläsligt, om ock en och annan runa skönjes som en skugga; även **lit raisa** är synnerligen svagt... Något tydligare är **stin**.» 20—24 **paisa**, 39—43 **sin** × **au**. 44—57 saknas. 58 **r** (bst är enligt Brate synlig), 62 **h**, 72 **g**, 76—77 **mu**.

Inskriftens första namn finnes endast i B 1118 och har säkerligen redan på 1600-talet varit mycket svårläst. **ikiauon** kan knappast vara riktigt; särskilt de båda sista runorna verka miss-tänkta. Nära till hands ligger att tänka på felläsning för **ikialtr**; förväxling av **u** och **i** är lätt gjord, likaså av **o** och **t**; om vidare stället varit mycket skadat, kan granskarens förmodan om vad som var att vänta i slutet av namnet ha förlett honom att läsa **a**. 50—53 **ikui** är, såsom redan Brate antagit, förmodligen fel för **ikul**. Osäker är läsningen av det följande släktskapsordet 'broder'. Både *Bautil* och Dybeck ha som sista runa **a**, Brate däremot **r**. *Bautil* har 54—57 **broþ**, men det synes stå **bru**; något **p** har kanske aldrig funnits. Måhända har ristaren använt en förkortad form av 'broder': **bru**, liksom han gör det i fråga om 'moder': 76—77 **mu**.

De båda runstenarna vid Söderby bro ha varit resta över Kalv. Om denne se även U 337.

Om mansnamnet *Igull* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 106. Kvinnonamnet *Ragnvi* är icke känt från någon annan inskrift, och märkligt nog, tycks det icke heller vara belagt i skriftliga källor från medeltiden.

342. Söderby, Orkesta sn.

Litteratur: B 7, L 505. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 105; O. Celsius, *SR* 2, s. 79; R. Dybeck, *Reseberättelse* 1868 (ATA).

Avbildning: P. Helgonius o. J. Hadorph, träsnitt (i *Monumenta* 3 och B 7).

Enligt *Ransakningarna* funnos i Söderby gärde två runstenar resta (se ovan U 341). Den ena av dessa är U 341. Av den andra runstenen finnes emellertid endast ett fragment avbildat i Antikvitetskollegiets runverk. Det är sedermera förkommet.

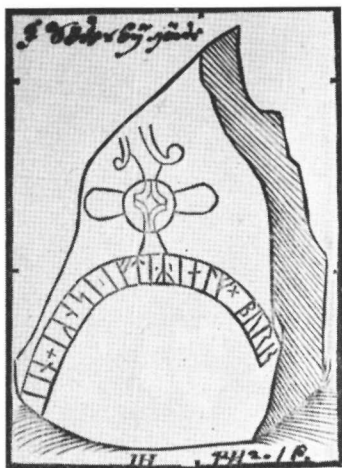

Fig. 54. U 342. Söderby, Orkesta sn. Efter B 7.

Dybeck trodde sig 1868 vara runstenen på spåren, att döma av ett uttalande i hans »Berättelse» detta år: »Från en af de två fallne runstenarne i hitgränsande Söderby gärde (L 504, 505) lät jag bortföra ett par lass jord, så att inskriften, hvilken förut var i jorden, blef synlig; men vid den andre stenen vardt intet åtgjort, emedan han ligger midt i en dyig käll-pöl. För hans upptagande och forsling till en lämplig plats begärdes 10 Rr, samt särskildt för resningen 5 Rr.» Det visade sig emellertid, att denna »förmodade runsten» saknade inskrift (brev till Dybeck från P. J. Carlsson i *Markim* 28.9. 1872, ATA).

Förmodligen ha båda stenarna haft sin plats vid en forntida bro i närheten av den nuvarande landsvägsbron. De äro resta över samme man Kalv och ha sannolikt tillsammans utgjort en minnesvård över honom.

Inskrift (enligt B 7):

... - in + - - nsi · iftir - alf × buru ...

... [stæ]in [p̥e]nnsi æftir [K]alf, bro[ður] ...

»... denna sten efter Kalv, broder ...»

Till läsningen: R. 1 och 4 äro endast hst. R. 5 är ett upp- och nedvänt **k**, säkerligen fel-läst för **a**. R. 14 är endast en hst, har utan tvivel varit **k**. 21 **u** är otydligt.

Om *Kalf* se U 337 och 341.

343 och 344. Yttergårde, Orkesta sn.

Pl. 22.

Litteratur: a) U 343: B 2, L 506. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, F 1 5:1 n:r 45, Monumenta 3, bl. 106; O. Celsius, SR 2, s. 78.

b) U 344: D 2:146. R. Dybeck, Reseberättelse 1868 (ATA); E. Brate, Anteckningar (ATA).

c) U 343 och 344: G. Stephens, Some Account of Scandinavian Runic Stones which speak of Knut the Great (i: Archæologica, Vol. 43, London 1871), s. 110 f.; S. Bugge, Runverser (ATS 10:1), s. 341 f.; E. Brate, Sverges runinskrifter (1922), s. 54, Svenska runristare (1925), s. 11, 37; O. von Friesen, Historiska runinskrifter (i: Fornvännen 1909, s. 57 f.), Upplands runstenar, 1 uppl. (1907), s. 462 f., 2 uppl. (1913), s. 23 f., Runorna i Sverige (3 uppl., 1929), s. 50, 64, Runorna, s. 205 f.; H. Schüek i Svenska folkets historia 1 (1914), s. 217.

Avbildningar: a) U 343: Peringskiöld, teckning (i F 1 5:1), träsnitt (i Monumenta 3 och B 2). Träsnittet i B 2 är återgivet av Stephens a. a. och av von Friesen (Fornvännen 1909, s. 59, spegelbild med omvända runor).

b) U 344: Dybeck a. a. (Stephens a. a.); Brate foto 1904 (ATA); von Friesen foto.

I Ransakningarna meddelas, att »hoos Anders Pedersson i Yttergården i Källare Dören befinnes een Runasten medh Runabockstäfver». Peringskiöld avbildar stenen fritt stående på marken, men detta är sannolikt en konstruktion. Platsen uppges vara »Yttregården i Årkesta» (F 1 5:1), »Yttregården i Årkesta by» (Monumenta). B 2: Yttergården». Runstenen, vars inskrift är känd endast genom Peringskiölds teckning och det därav beroende träsnittet, är sedermera förkommen och har förgäves blivit eftersökt.

Höjd omkr. 2,50 m., bredd omkr. 1,50 m. Ristningens höjd omkr. 1,75 m., bredd omkr. 0,90 m.

Om fyndet av U 344 berättar Dybeck i sin reseberättelse 1868 följande: »Under letandet å f. d. Orkstads Yttergårds tomt efter en annan runsten (L 506) hittade jag, midt på långsidan af grundmuren efter en byggnad, en liggande runsten, hvilken troligen tjent till tröskel, samt nu var till större delen höljd af tegelsmolk och murbruk. Inskriften, hufvudsaklingen[!] med vänderunor och saknande skiljetecken, samt korsmärke, är, så till ordställning, som innehåll, högst ovanlig — i ordets egentliga bemärkelse en *stenkrönika*. Jag har under sommaren flera gånger granskat ristningen och låtit omvända stenen, som å undre sidan befanns oristad. Anstalt är slutligen fogad till hans säkrare förvaring.» En annan redogörelse lämnar Dybeck i *Sveriges runurkunder*: »Orkstads bys yttergårdstomt är skild från kyrkogården genom en gräsbeväxt gata, som leder till gårdet och hvilken slutar med den under föregående nummer [D 2:145, U 336] nämnda gånggrinden. I tomten äro grundvalar efter byggnader. Runstenen fanns af mig tillfälligt, liggande med ristsidan uppåt, i midten af en sådan fyrhörnig grundmurs långsida och täckt af nässlor, kalkbruk och tegelsmolk. Han består af bländhvit kvarts och har å framsidan en jämnförelsevis slät, efter utseendet något hyfsad, yta, men är baktill ytterst ojämn. Ehuru han säkert i en rum tid tjent till trappsten, har dock den flintiga stenarten bra nog be-